

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

25. ledna 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Listina základních práv Evropské unie – Článek 50 – Zásada *ne bis in idem* – Trestní stíhání zahájené *in rem* – Usnesení státního zástupce o zastavení trestního stíhání – Přípustnost následného trestního stíhání zahájeného *in personam* pro tytéž skutky – Podmínky, za kterých lze mít za to, že byl ve vztahu k dané osobě vydán konečný trestní rozsudek – Požadavek provedení důkladného vyšetřování – Nevyslechnutí případného svědka – Nevyslechnutí dotyčné osoby jako „podezřelého““

Ve věci C-58/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Curtea de Apel Craiova (Odvolací soud v Craiova, Rumunsko) ze dne 13. ledna 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 28. ledna 2022, v trestním řízení proti

NR

za účasti:

Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení: A. Arabadžev, předseda senátu, T. von Danwitz, P. G. Xuereb (zpravodaj), A. Kumin a I. Ziemele, soudci,

generální advokát: N. Emiliou,

za soudní kancelář: R. Șereș, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 22. března 2023,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za rumunskou vládu: E. Gane, A. Rotăreanu a A. Wellman, jako zmocněnkyně,
- za Evropskou komisi: I. Rogalski a M. Wasmeier, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 8. června 2023,

* Jednací jazyk: rumunština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 50 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), ve spojení s rozhodnutím Komise 2006/928/ES ze dne 13. prosince 2006, kterým se zřizuje mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Rumunska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci (Úř. věst. 2006, L 354, s. 56).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci trestního řízení zahájeného proti NR pro pasivní korupci.

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 Článek 4 protokolu č. 7 k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, který je nadepsaný „Právo nebýt souzen nebo trestán dvakrát“, zní:

„1. Nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán v trestním řízení podléhající pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu.

2. Ustanovení předchozího odstavce nejsou na překážku obnově řízení podle zákona a trestního řádu příslušného státu, jestliže nové nebo nově odhalené skutečnosti nebo podstatná vada v předešlém řízení mohly ovlivnit rozhodnutí věci.

[...]“

Unijní právo

Rozhodnutí 2006/928

- 4 Rozhodnutí 2006/928 bylo přijato v souvislosti s přistoupením Rumunska k Evropské unii dne 1. ledna 2007.
- 5 Článek 1 první pododstavec tohoto rozhodnutí stanoví:

„Rumunsko bude [Evropské komisi] předkládat do 31. března každého roku, a poprvé do 31. března 2007, zprávu o pokroku při dosahování jednotlivých referenčních cílů uvedených v příloze.“

6 Příloha uvedeného rozhodnutí stanoví:

„Referenční cíle pro Rumunsko uvedené v článku 1:

- 1) Zajistit transparentnější a účinnější soudní řízení, zejména posílením kapacit a odpovědnosti vrchní rady soudců a státních zástupců. Informovat o účincích nového občanského a trestního řádu a tyto účinky monitorovat.
- 2) Podle plánu zřídit Úřad pro otázky prověřování bezúhonnosti odpovědný za prověřování majetku, neslučitelnosti a případného střetu zájmů a za vydávání předepsaných rozhodnutí, na jejichž základě lze přijmout odrazující sankce.
- 3) Prohlubovat již dosažený pokrok, pokračovat v profesionálním a nestranném vyšetřování případů obvinění z korupce na vyšších pozicích.
- 4) Přijmout další opatření k předcházení a k boji proti korupci, zejména v rámci místní samosprávy.“

Rámcové rozhodnutí 2003/568/SVV

7 Článek 2 rámcového rozhodnutí Rady 2003/568/SVV ze dne 22. července 2003 o boji proti korupci v soukromém sektoru (Úř. věst. 2003, L 192, s. 54; Zvl. vyd. 19/06, s. 182), nadepsaný „Aktivní a pasivní korupce v soukromém sektoru“, v odst. 1 písm. b) stanoví:

„Členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby níže uvedená úmyslná jednání představovala trestný čin, dojde-li k němu [k nim] přímo nebo pomocí prostředníka při profesionální činnosti:

[...]

- b) požadování nebo získání neoprávněné výhody jakéhokoliv druhu nebo přijetí příslibu takové výhody pro sebe nebo pro třetí osobu osobou v řídicím nebo jiném postavení, jednajícím pro subjekt činný v soukromém sektoru, za to, že provede nějaký úkon nebo se zdrží provedení nějakého úkonu, a tím poruší své povinnosti.“

8 Článek 4 tohoto rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Sankce“, stanoví:

„1. Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby bylo jednání uvedená v člancích 2 a 3 možné postihnout účinnými, přiměřenými a odrazujícími trestními sankcemi.

2. Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby bylo jednání uvedená v člancích 2 a 3 možné postihnout trestem odnětí svobody s horní hranicí od jednoho roku do tří let.

3. Každý členský stát přijme v souladu se svými ústavními pravidly a zásadami nezbytná opatření, aby zajistil, že fyzické osobě, která byla v souvislosti s určitou profesionální činností uznána vinnou z jednání podle článku 2, může být v případě potřeby alespoň v případech, kdy tato osoba měla v oblasti dotyčné profesionální činnosti vedoucí postavení v podniku, dočasně zakázán výkon této určité nebo srovnatelné profesionální činnosti v podobném postavení nebo funkci, pokud

zjištěný skutkový stav opravňuje k domněnce, že existuje zřejmé riziko zneužití postavení nebo funkce aktivní nebo pasivní korupcí.“

Rumunské právo

Trestní zákoník

- 9 Článek 207 Cod penal (trestní zákoník), nadepsaný „Vydírání“, v odstavci 1 stanoví:

„Kdo za účelem získání neoprávněné výhody [...] pro sebe nebo pro jinou osobu jiného nutí, aby něco dal, konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.“

- 10 Článek 289 tohoto zákoníku, nadepsaný „Pasivní korupce“, stanoví:

„1. Úřední osoba, která sama nebo prostřednictvím jiného požaduje nebo přijme pro sebe nebo pro jiného peníze nebo jiné výhody, které jí nepřísluší, nebo která si dá takovou výhodu slíbit za to, že provede či neprovede úkon náležející k jejím úředním povinnostem nebo jeho provedení urychlí či oddálí, nebo za to, že provede úkon, který je v rozporu s těmito povinnostmi, bude potrestána odnětím svobody na tři léta až deset let a zákazem výkonu veřejné funkce nebo výkonu povolání či činnosti, při jejichž výkonu se uvedená úřední osoba skutku dopustila.

[...]“

- 11 Článek 308 uvedeného zákoníku, nadepsaný „Trestné činy korupce a úřední trestné činy, jichž se dopustily jiné osoby“, zní:

„1. Ustanovení článků 289 až 292, 295, 297 až 300 a 304, která se týkají úředních osob, se použijí obdobně i na činy spáchané osobami nebo ve vztahu k osobám, které trvale nebo dočasně a za odměnu nebo bezúplatně vykonávají funkce jakékoli povahy pro fyzickou osobu uvedenou v čl. 175 odst. 2 nebo pro právnickou osobu.

[...]“

Trestní řád

- 12 Článek 6 Cod de procedură penală (trestní řád), nadepsaný „Ne bis in idem“, stanoví:

„Nikdo nesmí být stíhán nebo souzen za trestný čin, pokud již byl za stejný čin, byť jinak právně kvalifikovaný, pravomocně odsouzen.“

- 13 Článek 335 tohoto řádu, nadepsaný „Postup v případě pokračování v trestním řízení“, uvádí:

„1. Pokud státní zástupce nadřízený státnímu zástupci, který vydal rozhodnutí, následně zjistí, že okolnost, na jejímž základě bylo trestní stíhání zastaveno, neexistovala, usnesení zruší a nařídí pokračování v trestním stíhání. Ustanovení článku 317 se použijí odpovídajícím způsobem.

2. Vyjdou-li najevo nové skutečnosti nebo okolnosti, z nichž vyplývá, že okolnost, na jejímž základě bylo trestní stíhání zastaveno, zanikla, státní zástupce usnesení zruší a nařídí pokračování v trestním stíhání.

[...]

4. Pokračování v trestním stíhání musí nejpozději do tří dnů potvrdit soudce přípravného senátu, jinak je neplatné. Po předvolání podezřelého nebo obviněného a za účasti státního zástupce rozhodne soudce přípravného senátu na neveřejném zasedání odůvodněným rozhodnutím o zákonnosti a opodstatněnosti nařízení pokračování v trestním stíhání. Nepřítomnost zákonně předvolaných osob nebrání tomu, aby bylo rozhodnuto o žádosti o potvrzení.

4¹. Soudce přípravného senátu při rozhodování o žádosti o potvrzení ověří zákonnost a opodstatněnost nařízení pokračování v trestním stíhání na základě písemností a skutečností uvedených ve vyšetřovacím spise a všech nově předložených dokumentů. Rozhodnutí soudce přípravného senátu je konečné.

[...]“

Zákon č. 78/2000

- 14 Článek 6 Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (zákon č. 78/2000 o prevenci, odhalování a potírání korupčního jednání) ze dne 8. května 2000 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 219 ze dne 18. května 2000), ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanoví:

„Za trestné činy pasivní korupce (podle článku 289 trestního zákoníku), aktivní korupce (podle článku 290 trestního zákoníku), ovlivňování (podle článku 291 trestního zákoníku) a nepřímého úplatkářství (podle článku 292 trestního zákoníku) se ukládají tresty podle příslušných zákonných ustanovení. Ustanovení článku 308 trestního zákoníku se použijí odpovídajícím způsobem.“

Původní řízení a předběžná otázka

- 15 GL, HS, JK, MT a PB (dále jen „oznamovatelé v původním řízení“) jsou zaměstnanci družstva BX. Dne 12. února 2014 byla NR, předsedkyně tohoto družstva, rozhodnutím valné hromady členů tohoto družstva odvolána z funkce.
- 16 Proti tomuto rozhodnutí podala NR žalobu na neplatnost, v rámci které byla zastoupena advokátem, jemuž se zavázala zaplatit „odměnu za úspěch“ ve výši 4 400 eur. Této žalobě bylo vyhověno, a NR byla tedy znovu uvedena do funkce předsedkyně uvedeného družstva.
- 17 Dne 30. dubna 2015 se konala schůze družstva BX, které se zúčastnili NR, oznamovatelé v původním řízení a další členové správní rady tohoto družstva, a sice AX, BD, CH, FX a LM. Jeden z oznamovatelů pořídil z jednání této schůze zvukový záznam.
- 18 Podle Curtea de Apel Craiova (Odvolací soud v Craiova, Rumunsko), který je předkládajícím soudem, NR na uvedené schůzi oznamovatele v původním řízení požádala, aby vzhledem k tomu, že dali podnět k přijetí rozhodnutí o jejím odvolání z funkce předsedkyně uvedeného družstva, zaplatili odměnu uvedenou v bodě 16 tohoto rozsudku, a to pod hrozbou ukončení jejich pracovních smluv a „výměnou za obnovení atmosféry dobrého porozumění a spolupráce na pracovišti“. Vzhledem k tomu, že její žádosti nebylo vyhověno, NR vydala a podepsala rozhodnutí o ukončení těchto smluv.

- 19 Nato podali GL, HS, JK, MT a PB na NR dvě trestní oznámení, a to první dne 8. června 2015 k Inspectoratul de Poliție al Județului Olt (Policejní inspektorát župy Olt, Rumunsko) a druhé dne 26. června 2015 k Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Craiova (Národní ředitelství pro boj proti korupci – služba příslušná pro oblast Craiova, Rumunsko), pro trestné činy vydírání, zneužití funkce a pasivní korupce podle článků 207, 297 a 289 trestního zákoníku, ve spojení s článkem 308 tohoto zákoníku.
- 20 Trestní oznámení podané k Policejnímu inspektorátu župy Olt bylo u Parchet de pe lângă Tribunalul Olt (státní zastupitelství při Župním soudu v Oltu, Rumunsko) zaevidováno dne 5. února 2016 pod číslem 47/P/2016.
- 21 Trestní oznámení podané k Národnímu ředitelství pro boj proti korupci – služba příslušná pro oblast Craiova bylo postoupeno Parchet de pe lângă Judecătoria Slatina (státní zastupitelství při Soudu prvního stupně ve Slatině, Rumunsko), neboť toto oznámení obsahovalo nepřímé důkazy o trestném činu vydírání, který spadá do věcné působnosti tohoto státního zastupitelství. Toto trestní oznámení bylo zapsáno do registru uvedeného státního zastupitelství dne 11. února 2016 pod číslem 673/P/2016.

K projednání věci 673/P/2016

- 22 Usnesením ze dne 14. března 2016 zahájilo Parchet de pe lângă Judecătoria Slatina (státní zastupitelství při Soudu prvního stupně ve Slatině) trestní stíhání *in rem* pro trestný čin vydírání podle článku 207 trestního zákoníku.
- 23 Policejní orgán pověřený vyšetřováním vypracoval po vyslechnutí NR a oznamovatelů v původním řízení zprávu, v níž navrhl zastavení trestního stíhání ve věci 673/P/2016. Vzhledem k tomu, že NR částku odměny uvedenou v bodě 16 tohoto rozsudku nepožadovala pro sebe, ale pro svého advokáta, je třeba mít podle uvedeného orgánu za to, že se nedopustila žádného trestného činu vydírání podle článku 207 trestního zákoníku.
- 24 Usnesením ze dne 27. září 2016 rozhodl státní zástupce, jemuž byla věc 673/P/2016 přidělena, na základě zprávy uvedené v předchozím bodě o zastavení trestního stíhání v uvedené věci (dále jen „předmětné usnesení o zastavení trestního stíhání“).
- 25 Oznamovatelé v původním řízení proti tomuto usnesení nepodali opravný prostředek.
- 26 Usnesením ze dne 21. října 2016 zrušil vedoucí státní zástupce Parchet de pe lângă Judecătoria Slatina (státní zastupitelství při Soudu prvního stupně ve Slatině) předmětné usnesení o zastavení trestního stíhání a nařídil pokračování v trestním stíhání NR pro trestný čin vydírání. Vzhledem k tomu, že tatáž skutková situace byla předmětem trestního vyšetřování ve věci 47/P/2016 a že toto vyšetřování bylo již v pokročilé fázi, řádný výkon spravedlnosti podle tohoto státního zástupce vyžadoval postoupení věci 673/P/2016 Parchet de pe lângă Tribunalul Olt (státní zastupitelství při Župním soudu v Oltu) za účelem spojení s věcí 47/P/2016.
- 27 Usnesením ze dne 21. listopadu 2016 zamítl přípravný senát Judecătoria Slatina (Soud prvního stupně ve Slatině, Rumunsko), k němuž byl návrh na potvrzení tohoto pokračování v trestním stíhání podán, uvedený návrh z důvodu, že odůvodnění předložené uvedeným vedoucím státním zástupcem nesplňuje kritéria pro pokračování v trestním řízení stanovená v článku 335 trestního řádu. Podle předkládajícího soudu tedy předmětné usnesení o zastavení trestního stíhání nabylo právní moci.

K projednání věci 47/P/2016

- 28 Usnesením ze dne 9. února 2016 zahájilo Parchet de pe lângă Tribunalul Olt (státní zastupitelství při Župním soudu v Oltu) trestní stíhání proti NR, které bylo na základě obžaloby ze dne 31. ledna 2017 předloženo k projednání Tribunalul Olt (Župní soud v Oltu, Rumunsko), pro trestný čin pasivní korupce podle článku 289 trestního zákoníku, ve spojení s čl. 308 odst. 1 tohoto zákoníku a článkem 6 zákona č. 78/2000.
- 29 Usnesením ze dne 10. dubna 2017 konstatoval přípravný senát Tribunalul Olt (Župní soud v Oltu), že předložení věci uvedenému soudu bylo zákonné, a nařídil zahájení soudního řízení proti NR. Pokud jde o argumentaci NR týkající se údajného porušení zásady *ne bis in idem* a vycházející z toho, že tytéž skutky již byly předmětem trestního řízení ve věci 673/P/2016 a že v dané věci bylo přijato pravomocné rozhodnutí, měl uvedený přípravný senát v podstatě za to, že použití zásady *ne bis in idem* nespadá do pravomoci přípravných senátů, a že výtky vycházející z údajného porušení této zásady tedy mohou být zkoumány pouze v rámci meritorního přezkumu dotyčné věci.
- 30 Trestním rozsudkem ze dne 19. listopadu 2018 zamítl Tribunalul Olt (Župní soud v Oltu) argumentaci NR týkající se údajného porušení zásady *ne bis in idem* jako neopodstatněnou s tím, že předmětné usnesení o zastavení trestního stíhání nelze považovat za pravomocné rozhodnutí, v jehož důsledku se použije tato zásada, neboť před přijetím tohoto usnesení nebylo provedeno důkladné posouzení merita věci.
- 31 Tribunalul Olt (Župní soud v Oltu) měl dále za to, že jelikož bylo ve věci 673/P/2016 zahájeno trestní stíhání *in rem* z důvodu údajné absence důkazů o tom, že se určitá osoba dopustila vytykaného trestného činu vydírání, trestní odpovědnost NR nebyla zkoumána. Zahájení trestního stíhání *in personam* proti NR ve věci 47/P/2016 tudíž nepředstavovalo opakování trestních stíhání, takže zásada *ne bis in idem* se neuplatnila.
- 32 S ohledem na tyto skutečnosti a vzhledem k tomu, že z důkazů předložených v rámci poslední uvedené věci jednoznačně vyplývalo, že NR požádala oznamovatele v původním řízení, aby zaplatili částku odměny uvedenou v bodě 16 tohoto rozsudku, Tribunalul Olt (Župní soud v Oltu) uložil NR podmíněný trest odnětí svobody na rok a čtyři měsíce a další stejně dlouhý trest zákazu výkonu veřejné funkce a povolání nebo činnosti, při jejichž výkonu se dopustila vytykaných skutků.
- 33 Trestním rozsudkem č. 1207/2020 ze dne 20. října 2020 Curtea de Apel Craiova (Odvolací soud v Craiova) vyhověl odvolání, které NR podala proti rozsudku uvedenému v bodě 30 tohoto rozsudku. Uvedený soud měl za to, že zásada *ne bis in idem* byla porušena, jelikož rozhodnutí o zahájení trestního stíhání ve věci 47/P/2016 se týkalo téže osoby a týchž skutků, o jaké se jednalo ve věci 673/P/2016. Trestní oznámení, na jejichž základě byly tyto dvě věci zahájeny, měla navíc podle jeho názoru totožný obsah a shromážděné důkazy byly podobné, přičemž věc 673/P/2016 byla pravomocně ukončena z důvodu, že předmětné usnesení o zastavení trestního stíhání nabylo právní moci, když přípravný senát Judecătoria Slatina (Soud prvního stupně ve Slatině) zamítl žádost o potvrzení pokračování v trestním stíhání. Curtea de Apel Craiova (Odvolací soud v Craiova) tedy uvedený rozsudek zrušil a nařídil ukončení trestního stíhání zahájeného ve věci 47/P/2016.

- 34 Parchet de pe lângă Curtea de Apel Craiova (státní zastupitelství při Odvolacím soudu v Craiova) podalo proti tomuto rozsudku č. 1207/2020 kasační opravný prostředek k Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko).
- 35 Trestním rozsudkem ze dne 21. září 2021 vyhověl posledně uvedený soud kasačnímu opravnému prostředku, zrušil uvedený rozsudek a vrátil věc Curtea de Apel Craiova (Odvolací soud v Craiova) k přezkoumání v podstatě z důvodu, že posledně uvedený soud nesprávně dospěl k závěru, že se uplatní zásada *ne bis in idem*, a tudíž má být ukončeno trestní stíhání ve věci 47/P/2016. Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr) nejprve konstatoval, že věc, jejímž předmětem bylo trestní oznámení podané oznamovateli v původním řízení proti NR pro trestný čin vydírání, byla předmětným usnesením o zastavení trestního stíhání ukončena, a poté měl za to, že jelikož tomuto usnesení nepředcházelo žádné posouzení merita věci 673/P/2016 a toto usnesení nebylo řádně odůvodněno, nelze mít za to, že to vedlo k ukončení trestního řízení.
- 36 V rámci tohoto přezkumu si předkládající soud klade otázku, jak je třeba vykládat zásadu *ne bis in idem* ve smyslu článku 50 Listiny za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení. Předkládající soud upřesňuje, že stejně jako ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393), je článek 50 Listiny v projednávané věci použitelný, neboť cílem vnitrostátní právní úpravy dotčené v původním řízení je dosažení referenčních cílů uvedených v příloze rozhodnutí 2006/928, konkrétně prvního z těchto cílů.
- 37 Za těchto podmínek se Curtea de Apel Craiova (Odvolací soud v Craiova) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být zásada [*ne*] *bis in idem*, jak ji zaručuje článek 50 [Listiny], ve spojení s povinností Rumunska dosáhnout cílů stanovených v [příloze] rozhodnutí [2006/928], vykládána v tom smyslu, že rozhodnutí o zastavení trestního stíhání přijaté státním zastupitelstvím po shromáždění zásadních důkazů ve věci brání dalšímu trestnímu stíhání téže osoby pro stejné skutky, byť jinak právně kvalifikované, jelikož rozhodnutí je pravomocné, ledaže se prokáže, že okolnost, na níž se zakládalo rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, neexistovala, nebo vyvstaly nové skutečnosti nebo okolnosti, z nichž vyplývá, že okolnost, na níž se zakládalo rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, zanikla?“

K pravomoci Soudního dvora

- 38 Rumunská vláda má za to, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce musí být odmítnuta jako nepřípustná, jelikož článek 50 Listiny se podle jejího názoru v projednávané věci nepoužije, protože se nejedná o situaci, kdy je uplatňováno právo Unie ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny. Podle této vlády totiž předkládající soud nesprávně vycházel z referenčních cílů uvedených v příloze rozhodnutí 2006/928 a z bodů 158, 159 a 172 rozsudku ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393), za účelem odůvodnění použitelnosti Listiny, i když tyto referenční cíle byly vymezeny z důvodu nedostatků „konstatovaných“ Komisí před přistoupením Rumunska k Unii, zejména v oblasti spravedlnosti a boje proti korupci. Rumunská vláda je toho názoru, že zejména s ohledem na judikaturu vycházející z rozsudku ze dne 19. listopadu 2019, TSN a AKT (C-609/17 a C-610/17, EU:C:2019:981, bod 53 a citovaná judikatura), je třeba mít za těchto

podmínek za to, že aspekt související s ochranou zásady *ne bis in idem* nespadá do působnosti Listiny, takže situaci, o kterou se jedná v původním řízení, nelze posuzovat s ohledem na ustanovení Listiny, zejména jejího článku 50.

- 39 Pokud jde o argumentaci rumunské vlády uvedenou v předchozím bodě tohoto rozsudku, která se ve skutečnosti týká pravomoci Soudního dvora rozhodnout, je třeba připomenout, že z čl. 19 odst. 3 písm. b) SEU a čl. 267 prvního pododstavce SFEU vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu unijního práva nebo platnosti aktů přijatých unijními orgány.
- 40 V tomto ohledu je třeba rovněž připomenout, že působnost Listiny v souvislosti s jednáním členských států je vymezena v jejím čl. 51 odst. 1, podle kterého jsou ustanovení Listiny určena členským státům, pouze pokud uplatňují právo Unie, přičemž toto ustanovení potvrzuje ustálenou judikaturu Soudního dvora, podle níž se základní práva zaručená v právním řádu Unie uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace. Pokud naproti tomu právní situace nespadá do působnosti unijního práva, Soudní dvůr nemá pravomoc o ní rozhodnout, a případně uplatňovaná ustanovení Listiny nemohou sama o sobě tuto pravomoc založit (rozsudek ze dne 14. září 2023, Volkswagen Group Italia a Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22, EU:C:2023:663, bod 36 a citovaná judikatura).
- 41 V projednávané věci z informací uvedených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že předkládající soud má přezkoumat odvolání podané proti rozsudku Tribunalul Olt (Župní soud v Oltu) ze dne 19. listopadu 2018, který je zmíněn v bodě 30 tohoto rozsudku a kterým byla NR odsouzena za pasivní korupci podle článku 289 trestního zákoníku ve spojení s čl. 308 odst. 1 tohoto zákoníku a článkem 6 zákona č. 78/2000. Jak přitom rumunská vláda potvrdila na jednání, tato vnitrostátní ustanovení zajišťují provedení rámcového rozhodnutí 2003/568, a konkrétně jeho článků 2 a 4, do rumunského právního řádu.
- 42 Za těchto podmínek, aniž je třeba rozhodovat o případné relevanci referenčních cílů uvedených v příloze rozhodnutí 2006/928, je podmínka uplatňování práva Unie ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny v projednávané věci splněna. Z toho plyne, že Listina se na původní řízení použije.
- 43 Soudní dvůr má tudíž pravomoc odpovědět na položenou otázku.

K předběžné otázce

- 44 Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z pohledu této logiky je na Soudním dvoru, aby případně přeformuloval otázky, které jsou mu položeny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. září 2023, Juan, C-164/22, EU:C:2023:684, bod 24 a citovaná judikatura).
- 45 S ohledem na důvody vyplývající z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je třeba mít za účelem poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícímu soudu za to, že podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být zásada *ne bis in idem*, která je zakotvena v článku 50 Listiny, vykládána v tom smyslu, že osoba může být považována za pravomocně osvobozenou ve smyslu tohoto

článku 50 v důsledku usnesení o zastavení trestního stíhání přijatého státním zastupitelstvím, aniž bylo přezkoumáno právní postavení této osoby jako osoby trestně odpovědné za skutky zakládající stíhaný trestný čin.

- 46 Článek 50 Listiny stanoví, že „[n]ikdo nesmí být stíhán nebo potrestán v trestním řízení za čin, za který již byl v Unii osvobozen nebo odsouzen konečným trestním rozsudkem podle zákona“. Zásada *ne bis in idem* tedy zakazuje kumulaci jak stíhání, tak sankcí, které mají trestní povahu ve smyslu tohoto článku, za tytéž skutky a proti téže osobě (rozsudek ze dne 22. března 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 24 a citovaná judikatura).
- 47 Použití této zásady podléhá dvojí podmínce, a sice že existuje dřívější pravomocné rozhodnutí (podmínka *bis*) a že se týčhž skutků týká dřívější rozhodnutí a stíhání nebo pozdější rozhodnutí (podmínka *idem*) (rozsudek ze dne 22. března 2022, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, bod 28).

K podmínce „bis“

- 48 Pokud jde o podmínku *bis*, je třeba zaprvé uvést, že k tomu, aby mohla být osoba považována za odsouzenou „konečným trestním rozsudkem“ ve smyslu článku 50 Listiny za činy, které jsou jí vytýkány, musí být pravomocně ukončeno trestní řízení podle vnitrostátního práva. Rozhodnutí, kterým nebylo pravomocně ukončeno trestní řízení na vnitrostátní úrovni, totiž v zásadě nemůže představovat procesní překážku tomu, aby bylo případně zahájeno trestní stíhání této osoby pro tentýž čin nebo aby v něm bylo pokračováno (v tomto smyslu a obdobně viz rozsudek ze dne 29. června 2016, Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, body 34 a 35 a citovaná judikatura).
- 49 Mimoto je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že okolnost, že rozhodnutí bylo přijato státním zastupitelstvím, není rozhodující pro posouzení, zda bylo tímto rozhodnutím trestní stíhání pravomocně ukončeno. Článek 50 Listiny se totiž použije i na rozhodnutí vydaná takovým orgánem povoláním k účasti na trestním soudnictví v dotyčném vnitrostátním právním řádu, jako je státní zastupitelství, kterými je pravomocně skončeno trestní stíhání, přestože byla přijata bez zásahu soudu a neměla formu rozsudku (v tomto smyslu a obdobně viz rozsudek ze dne 29. června 2016, Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, body 38 a 39 a citovaná judikatura).
- 50 Jak vyplývá z bodů 25 a 27 tohoto rozsudku, v projednávané věci oznamovatelé v původním řízení nevyužili opravné prostředky dostupné v rumunském právu k napadení předmětného usnesení o zastavení trestního stíhání a usnesením přípravného senátu Judecătoria Slatina (Soud prvního stupně ve Slatině) ze dne 21. listopadu 2016 byla žádost o potvrzení pokračování v trestním stíhání NR pro trestný čin vydírání, které nařídil vedoucí státní zástupce Parchet de pe lângă Judecătoria Slatina (státní zastupitelství při Soudu prvního stupně ve Slatině), zamítnuta.
- 51 Jeví se tedy, že trestní řízení bylo pravomocně ukončeno a předmětné usnesení o zastavení trestního stíhání nabylo právní moci, což však musí ověřit předkládající soud.
- 52 Zadruhé předkládající soud se bude muset za účelem určení, zda lze NR považovat za pravomocně osvobozenou předmětným usnesením o zastavení trestního stíhání, ujistit, že dané usnesení bylo přijato po posouzení merita věci, a nikoli pouze z procesních důvodů. Jak totiž v podstatě uvedl generální advokát v bodě 100 svého stanoviska, na podmínku týkající se meritorního posouzení věci 673/P/2016 lze nahlížet jako na splněnou tímto usnesením pouze v rozsahu, v němž posledně uvedené usnesení obsahuje posouzení takových skutkových okolností údajného trestného činu, jako je analýza trestní odpovědnosti NR jako údajné pachatelky tohoto trestného činu.

- 53 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že aby mohla být osoba považována za odsouzenou nebo osvobozenou „konečným trestním rozsudkem“ ve smyslu článku 50 Listiny za činy, které jsou jí vytýkány, je nutno se ujistit, že toto rozhodnutí bylo vydáno po posouzení merita dotyčné věci (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. září 2023, Bezirkshauptmannschaft Feldkirch, C-55/22, EU:C:2023:670, bod 49 a citovaná judikatura).
- 54 Tento výklad je potvrzen zněním tohoto článku 50, neboť pojmy „odsouzení“ a „osvobození“, které používá toto ustanovení, nutně znamenají, že trestní odpovědnost dotyčné osoby byla zkoumána a bylo o tom přijato rozhodnutí [rozsudek ze dne 16. prosince 2021, AB a další (Zrušení amnestie), C-203/20, EU:C:2021:1016, bod 57].
- 55 Zadruhé je uvedený výklad v souladu s legitimním cílem zabránit beztrestnosti osob, které spáchaly trestný čin, což je cíl, který spadá do kontextu prostoru svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je zaručen volný pohyb osob, který je zakotven v čl. 3 odst. 2 SEU [rozsudek ze dne 16. prosince 2021, AB a další (Zrušení amnestie), C-203/20, EU:C:2021:1016, bod 58 a citovaná judikatura].
- 56 Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva může být zjištěno, že bylo posouzeno meritum věci, zejména vina či nevina dané osoby, podpořeno průběhem řízení v dané věci. Pokud tedy bylo trestní vyšetřování zahájeno poté, co bylo vzneseno obvinění proti dotyčné osobě, byl vyslechnut poškozený, příslušným orgánem byly shromážděny a přezkoumány důkazy a na základě těchto důkazů bylo přijato odůvodněné rozhodnutí, jedná se o skutečnosti, které mohou vést k závěru, že došlo k meritornímu posouzení věci (v tomto smyslu viz ESLP, 8. července 2019, Mihalache v. Rumunsko, CE:ECHR:2019:0708JUD005401210, bod 98).
- 57 Aby bylo možné mít za to, že takový přezkum merita věci byl proveden orgánem, který má rozhodnout, musí tento orgán přezkoumat nebo vyhodnotit důkazy obsažené ve spise a posoudit účast dotyčné osoby na jedné události nebo všech událostech, které vedly k předložení věci vyšetřovacím orgánům, za účelem určení, zda byla prokázána „trestní“ odpovědnost této osoby (v tomto smyslu viz ESLP, 8. července 2019, Mihalache v. Rumunsko, CE:ECHR:2019:0708JUD005401210, bod 97 a citovaná judikatura).
- 58 Z této judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že pokud příslušný orgán uložil sankci v důsledku jednání, které je přičítáno dotčené osobě, lze mít důvodně za to, že příslušný orgán předtím posoudil okolnosti věci a protiprávní povahu jednání dotčené osoby (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. března 2023, Dual Prod, C-412/21, EU:C:2023:234, bod 57 a citovaná judikatura).
- 59 Mimoto z judikatury Soudního dvora vyplývá, že rozhodnutí soudních orgánů členského státu, kterým byl obžalovaný pravomocně osvobozen pro nedostatek důkazů, musí být považováno za rozhodnutí vycházející z posouzení merita dotyčné věci (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. září 2006, Van Straaten, C-150/05, EU:C:2006:614, body 60 a 61).
- 60 Soudní dvůr rovněž rozhodl, že usnesení o zastavení trestního stíhání bez nařízení hlavního líčení pro nedostatek důkazů, vydané v návaznosti na vyšetřování, během kterého byly shromážděny a posouzeny různé důkazní prostředky, musí být považováno za rozhodnutí vycházející z meritorního posouzení dané věci, pokud obsahuje konečné rozhodnutí o nedostatečnosti těchto důkazů a vylučuje jakoukoli možnost pokračování v řízení na základě téhož souboru indicií (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. června 2014, M, C-398/12, EU:C:2014:1057, body 17 a 30 a citovaná judikatura).

- 61 V tomto ohledu je třeba připomenout, že – jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 64 svého stanoviska – Soudní dvůr upřesnil, že je-li rozhodnutí založeno na chybějících či nedostatečných důkazech, je k tomu, aby bylo možné konstatovat, že je toto rozhodnutí založeno na meritorním posouzení dané věci, ještě třeba, aby bylo před přijetím uvedeného rozhodnutí provedeno důkladné vyšetřování.
- 62 Při neprovedení takového důkladného vyšetřování, v jehož rámci by byly shromážděny a přezkoumány různé existující důkazy, totiž nelze mít za to, že před přijetím rozhodnutí, kterým se ukončuje trestní stíhání, bylo provedeno meritorní posouzení dané věci. Soudní dvůr měl zejména za to, že nevyslechnutí poškozeného a případného svědka dokládá, že k takovému důkladnému vyšetřování nedošlo (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. června 2016, Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, body 48, 53 a 54).
- 63 V projednávané věci z informací uvedených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že za účelem přijetí předmětného usnesení o zastavení trestního stíhání vycházel státní zástupce ze zprávy připojené k tomuto usnesení, kterou vypracoval policejní orgán, jenž provedl výslech NR a oznamovatelů v původním řízení a zajistil mimo jiné CD obsahující zvukový záznam schůze valné hromady družstva BX, která se konala dne 30. dubna 2015. Tyto skutečnosti nasvědčují tomu, že v průběhu vyšetřování byly shromážděny a přezkoumány různé důkazní prostředky, které byly předmětem meritorního posouzení. Nicméně nevyslechnutí AX, BD, CH, FX a LM, kteří se této schůze rovněž zúčastnili, by mohlo nasvědčovat tomu, že právní postavení NR jako osoby trestně odpovědné za skutky zakládající stíhaný trestný čin nebylo přezkoumáno.
- 64 Za těchto podmínek se musí předkládající soud ujistit, že předmětnému usnesení o zastavení trestního stíhání předcházelo meritorní posouzení věci 673/P/2016 a že toto usnesení nebylo přijato pouze z procesních důvodů.

K podmínce „idem“

- 65 Pokud jde o podmínku *idem*, ze samotného znění článku 50 Listiny vyplývá, že tento článek zakazuje stíhat nebo potrestat v trestním řízení tutéž osobu za týž čin více než jednou [rozsudek ze dne 23. března 2023, Generalstaatsanwaltschaft Bamberg (Výjimka ze zásady *ne bis in idem*), C-365/21, EU:C:2023:236, bod 34 a citovaná judikatura].
- 66 Předpokladem pro vydání „konečného trestního rozsudku“ ve smyslu článku 50 Listiny je existence dřívějšího trestního stíhání zahájeného proti dotyčné osobě. Soudní dvůr již v tomto ohledu upřesnil, že zásada *ne bis in idem* se uplatní pouze na osoby, jejichž trestní stíhání v některém členském státě skončilo konečným rozhodnutím [v tomto smyslu a obdobně viz rozsudek ze dne 25. července 2018, AY (Zatýkácí rozkaz – Svědek), C-268/17, EU:C:2018:602, body 43 a 44 a citovaná judikatura].
- 67 Mimoto je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je kritériem relevantním pro posouzení téhož trestného činu ve smyslu článku 50 Listiny kritérium totožnosti skutku chápaného jako soubor konkrétních okolností, které jsou vzájemně neoddělitelně spjaty a vedly k osvobození, nebo ke konečnému odsouzení dotyčné osoby. Tento článek tak zakazuje uložit za stejné skutky několik sankcí trestní povahy na základě různých za tím účelem vedených řízení (rozsudek ze dne 12. října 2023, INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, bod 72 a citovaná judikatura).

- 68 Z judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že právní kvalifikace skutkových okolností ve vnitrostátním právu a chráněný právní zájem nejsou relevantní pro účely konstatování, že jde o totéž protiprávní jednání, jelikož rozsah ochrany, kterou přiznává článek 50 Listiny, se nemůže v jednotlivých členských státech lišit (rozsudek ze dne 12. října 2023, INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, bod 73 a citovaná judikatura).
- 69 V projednávané věci z vysvětlení poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že zatímco ve věci 47/P/2016 bylo proti NR trestní stíhání zahájeno *in personam* pro trestný čin pasivní korupce, ve věci 673/P/2016 bylo trestní stíhání zahájeno *in rem* pro trestný čin vydírání.
- 70 Je třeba bez dalšího upřesnit, že s ohledem na judikaturu připomenutou v bodě 68 tohoto rozsudku a v rozsahu, v němž je prokázáno, že se obě tyto věci týkaly totožných skutků, není okolnost, že se trestní stíhání zahájena v uvedených věcech týkala různých činů, relevantní pro účely posouzení existence téhož „činu“ ve smyslu článku 50 Listiny.
- 71 Naproti tomu okolnost, že trestní stíhání ve věci 673/P/2016, které vedlo k přijetí předmětného usnesení o zastavení trestního stíhání, bylo zahájeno *in rem*, nemůže být považována za irelevantní pro účely tohoto posouzení, jelikož z vysvětlení poskytnutých rumunskou vládou na jednání vyplývá, že NR nebyla formálně považována za podezřelou ve věci 673/P/2016 a byla vyslechnuta pouze jako svědek.
- 72 Tato vláda tedy patrně poukazuje na podmínku týkající se totožnosti osoby, kterou podle informací uvedených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nezpochybnil předkládající soud ani Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr) v trestním rozsudku ze dne 21. září 2021.
- 73 V tomto ohledu, jak v podstatě uvedl generální advokát v bodech 94 a 95 svého stanoviska a jak vyplývá z judikatury citované v bodech 54, 56 a 57 tohoto rozsudku, lze mít za to, že ve vztahu k dané osobě byl přijat „konečný trestní rozsudek“, pouze pokud z přijatého rozhodnutí jasně vyplývá, že při vyšetřování předcházejícím tomuto rozhodnutí, ať již bylo toto vyšetřování zahájeno *in rem* nebo *in personam* na základě vnitrostátního práva, bylo její právní postavení jako osoby trestně odpovědné za skutky zakládající stíhané trestné činy přezkoumáno a v případě usnesení státního zastupitelství o zastavení trestního stíhání vyloučeno.
- 74 Pokud by tomu tak nebylo, což musí ověřit předkládající soud, nemůže být předmětné usnesení o zastavení trestního stíhání překážkou tomu, aby byla proti NR zahájena nová trestní stíhání pro tytéž skutky.
- 75 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět, že zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 50 Listiny musí být vykládána v tom smyslu, že osobu nelze považovat za pravomocně osvobozenou ve smyslu tohoto článku 50 v důsledku usnesení o zastavení trestního řízení přijatého státním zastupitelstvím, pokud nebylo přezkoumáno právní postavení této osoby jako osoby trestně odpovědné za skutky zakládající stíhaný trestný čin.

K nákladům řízení

- 76 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 50 Listiny základních práv Evropské unie

musí být vykládána v tom smyslu, že

osobu nelze považovat za pravomocně osvobozenou ve smyslu tohoto článku 50 v důsledku usnesení o zastavení trestního řízení přijatého státním zastupitelstvím, pokud nebylo přezkoumáno právní postavení této osoby jako osoby trestně odpovědné za skutky zakládající stíhaný trestný čin.

Podpisy